

METODIKA

B GRUPĒS β HEMOLIZINIS STREPTOKOKAS (BGS) IR KITA BAKTERINĒ PRENATALINĒ INFEKCIJA

INFORMACIJA VISUOMENEI

Kas yra B grupės streptokokas ?

BGS yra žmogaus storosios žarnos natūralios mikrofloros dalis, galinti lengvai iš tiesios žarnos patekti į makštį ar apatinius šlapimo takus. Daugumai sveikų suaugusiųjų šis mikroorganizmas nėra žalingas, tačiau nėščiai moteriai ir jos vaisiui ar naujagimiui gali sukelti rimtų sveikatos problemų.

Maždaug vienos iš keturių moterų virškinimo trakte ir (ar) makštyje yra BGS ir tai nesukelia jokių simptomų. Nešioti šį mikroorganizmą – tai ne tas pats, kas sirgti jo sukelta infekcine liga. Gydomo, apsaugančio nuo šio mikroorganizmo nešiojimo, nėra.

BGS yra dažniausias naujagimių ankstyvosios (įgimtos) infekcijos, pasireiškiančios sepsiu, pneumonija ar meningitu per pirmąsias 72 val. po gimimo (90 proc. atvejų – per pirmąsias 12 gyvenimo valandų), sukėlėjas.

Daug vaisių nutekėjus vandenims, prasidėjus sąrėmiams arba tiesiog slenkant gimdymo takais gimdymo metu turi kontaktą su BGS ir lieka sveiki. Kodėl kai kurie naujagimiai suserga, nėra aišku.

Antibiotikų vartojimas gimdymo metu moterims, turinčioms rizikos veiksnių BGS perduoti naujagimiui, 80–90 proc. sumažina naujagimių ankstyvosios (įgimtos) infekcijos dažnį, tačiau net ir idealiai vykdant naujagimių BGS infekcijos profilaktiką visų įgimtos BGS infekcijos atvejų išvengti nepavyks.

Moterims nėštumo metu BGS gali sukelti šlapimo takų infekciją, placentos ir vaisiaus dangalų uždegimą (chorionamnionitą), gimdos uždegimą (endometritą) ar sepsį (daugiau informacijos žr. Metodikose „Šlapimo takų infekcija“, „Priešlaikinis gimdymas“ ir „Pogimdyminė infekcija“). **Žemiau pateikiamos informacijos tikslas – supažindinti su naujagimių ankstyvosios (įgimtos) BGS sukeltos infekcijos profilaktika.**

Kokie naujagimių ankstyvosios BGS sukeltos infekcijos rizikos veiksniai?

- Pasėlyje iš makšties ir tiesiosios žarnos išaugo BGS, t.y. BGS nešiojimas.
- Jūsų anksčiau gimusiam naujagimiui nustatyta BGS infekcija.
- Šio nėštumo metu šlapimo pasėlyje išaugo BGS.
- Priešlaikinis (<37⁺⁰ sav.) vaisiaus dangalų plyšimas.
- Priešlaikinis (<37⁺⁰ sav.) gimdymas.
- Karščiavimas (>38 °C) gimdymo metu.
- Placentos ir vaisiaus dangalų uždegimas (chorionamnionitas).
- Vaisiaus vandenys buvo nutekėję daugiau kaip 18 val. iki naujagimio gimimo.

Ar yra tyrimas BGS nustatyti?

Taip. Gydytojas gali paimti mėginius iš įvairių kūno skysčių ir patikrinti, ar juose auga BGS bakterija. Tai vadinama BGS pasėliu.

Dauguma gydytojų rekomenduoja, kad visoms moterims 35⁺⁰–37⁺⁶ nėštumo savaitę būtų paimtas mėginys iš apatinio makšties trečdalis ir išangės. Mėginio paėmimas nėra skausmingas.

Pasėlio tyrimo atsakymas sužinomas anksčiausiai po 48 val. ir jis gali būti teigiamas (BGS išaugo) arba neigiamas (BGS neišaugo). Nėščiosioms, kurioms BGS pasėlyje išaugo, gimdymo metu rekomenduojama skirti antibiotikų, kurie sumažina naujagimio riziką sirgti įgimta BGS infekcija.

BGS pasėlio 35⁺⁰–37⁺⁶ nėštumo savaitę nereikia imti tais atvejais, jeigu Jums anksčiau šio nėštumo metu šlapimo pasėlyje išaugo BGS ar Jūsų anksčiau gimusiam naujagimiui buvo nustatyta BGS infekcija. Šiais atvejais, net neatliekant pasėlio iš makšties ir išangės tyrimo (ar jam esant neigiamam), gimdymo metu rekomenduojama skirti antibiotikų.

Kaip galima sumažinti naujagimių ankstyvosios (įgimtos) BGS infekcijos riziką?

Jei Jūsų pasėlyje išaugo BGS ar turėsite kitų aukščiau minėtų naujagimių ankstyvosios BGS sukeltos infekcijos rizikos veiksnių, Jums bus injekuojama antibiotikų į veną gimdymo metu. Antibiotikai bus pradėti leisti iškart prasidėjus gimdymo veiklai ar nutekėjus vaisiaus vandenims, įkišus į rankos veną kateterį, kuris liks viso gimdymo metu. Naujagimių ankstyvosios BGS infekcijos profilaktika veiksmingiausia, jeigu antibiotikų į veną leista ilgiau nei 4 val. iki naujagimio gimimo. Nei geriamieji, nei į raumenis injekuojami antibiotikai neveiksmingi. Taip pat turite žinoti, kad nėštumo metu antibiotikai BGS nešiojančioms moterims siekiant išnaikinti streptokokus iki gimdymo neskiriami. Dažniausiai skiriamas penicilinas, nebent Jūs esate jam alergiška.

Gydymo antibiotikais rizika

1 iš 10 pacienčių, net jei prieš tai nebuvo alergijos antibiotikams, gali pasireikšti alerginės reakcijos: viduriavimas, pykinimas, išbėrimas.

1 iš 10000–100000 pacienčių gali prasidėti gyvybei pavojinga alerginė reakcija (anafilaksija). Medicinos personalas žino, kaip elgtis tokiomis situacijomis.

Antibiotikai, pavartoti gimdymo metu, gali pereiti placentos barjerą ir sutrikdyti naujagimio žarnyno mikroflorą. Tai gali paveikti imuninės sistemos formavimąsi ir ateityje būti susiję su polinkiu alergijai bei astmai. Renkamasi siauriausio veikimo spektro antibiotikas, kuris mažiausiai veikia į žarnyno mikroflorą.

Ar yra alternatyva antibiotikams?

Šiuo metu kitų veiksmingų naujagimių ankstyvosios BGS infekcijos profilaktikos ar BGS infekcijos gydymo būdų, išskyrus antibiotikus, nėra.

Kas nutiks, jei atsisakysiu būti tiriama dėl BGS infekcijos?

Jei moteris nėštumo metu nebuvo tirta dėl BGS nešiojimo, antibiotikų jai bus skiriama tik tais atvejais, jei gimdymo metu bus nustatyta aukščiau minėtų naujagimių ankstyvosios BGS sukeltos infekcijos rizikos veiksnių.

Kokie naujagimių ankstyvosios BGS sukeltos infekcijos simptomai?

Jei gimdymo metu esate gydoma antibiotikais, Jus prižiūrinti specialistų komanda stebės ir Jūsų naujagimį, ar nėra infekcijos požymių. Žindymas nedidina naujagimių BGS infekcijos rizikos, todėl jokių apribojimų įprastai žindyti naujagimį nėra.

Infekcija naujagimiui pasireiškia karščiavimu ar sumažėjusia kūno temperatūra (normali naujagimio kūno temperatūra yra 36,5–37,5 °C), nenoru žįsti, kvėpavimo sutrikimu (normalus naujagimio kvėpavimo dažnis yra 40–60 kartų per minutę), dirglumu ar mieguistumu, blyškumu, širdies ritmo dažnio pokyčiais (normalus naujagimio širdies susitraukimo dažnis yra 110–160 kartų per minutę).

Jei bus įtarta, kad naujagimiui yra infekcija, reikės atlikti kraujo tyrimus, krūtinės ląstos rentgenogramą ir kitus reikiamus tyrimus. Patvirtinus, kad yra infekcija, naujagimis bus gydomas antibiotikais mažiausiai 10 dienų.

Ką aš dar turėčiau žinoti?

Nė vienas tyrimas nėra 100 proc. tikslus, o pasėlio rezultatas gali būti klaidingai neigiamas. Kitaip tariant, pasėlis dėl BGS bus neigiamas, nors iš tikrųjų makštyje ir išangėje BGS yra.

Nė vienas gydymas nėra visais atvejais 100 proc. veiksmingas. Netgi vartojant antibiotikų gimdymo metu kai kurie naujagimiai sirgs įgimta BGS infekcija.

Daugiau informacijos galite rasti:

<http://www.health.wa.gov.au/CircularsNew/attachments/117.pdf>

<http://www.cdc.gov/groupbstrep/resources/flyer-protect-baby.html>

<http://sogc.org/publications/group-b-streptococcus-gbs-infection-in-pregnancy/>

www.groupbstrepinternational.org

Sepsis nėštumo metu

Kas yra sepsis?

Sepsis yra gyvybei grėsminga būklė, kuria gali susirgti ir nėščia moteris. Sepsis (kartais vadinamas kraujo užkrėtimu) sukelia labai stiprią uždegimu pasireiškiančią organizmo reakciją, kuri gali baigtis net mirtimi. Sepsis daug dažniau gali suluošinti ar baigtis paciento mirtimi nei plaučių vėžys, krūties vėžys ir insultas kartu sudėjus. Pasaulio mastu apie trečdalis susirgusiųjų sepsiu miršta, nemažai daliai pasveikusiųjų lieka dauginis organų funkcijos nepakankamumas. Sepsis dažnesnis besivystančiose šalyje, bet pasitaiko ir išsivysčiusiose šalyse. Nors šiuo metu sepsis nėščioms moterims pasitaiko vis rečiau, tačiau tai yra liga, kurią būtina anksti diagnozuoti bei atitinkamai rimtai gydyti.

Sepsiui būdingi simptomai pasireiškia staiga

Karščiavimas (>38 °C)

Prakaitavimas;

Pagreitėjęs širdies plakimas;

Padažnėjęs kvėpavimas.

Sunkiais atvejais gali pasireikšti galvos svaigimas atsistojus, dezorientacija, pykinimas, vėmimas.

Nors sepsis gali atsirasti bet kam, tačiau tam tikri žmonės yra labiau pažeidžiami:

sergantys liga ar gydomi vaistais silpninančiais imuninę sistemą;

sergantys sunkia liga, besigydantys ligoninėje;

labai jauni ar vyresniojo amžiaus žmonės;

pacientai, kuriems atlikta operacija ar yra žaizdų po traumos.

Būdingos trys sepsio stadijos:

Sepsis, kuriam būdingi anksčiau minėti simptomai.

Sunkus sepsis pasireiškia, kai organizmo reakcija į infekciją sutrikdo vidaus organų (širdies, plaučių, inkstų, kepenų) funkciją.

Sepsinis šokas pasireiškia sunkiais sepsio atvejais, kai kraujospūdis nukrenta iki pavojingos ribos – sutrinka kraujo ir deguonies patekimas į gyvybiškai svarbius organus.

Kas sukelia sepsį nėščiai moteriai?

Sepsis nėščiai moteriai gali pasireikšti dėl įvairių ligų, jų komplikacijų ar procedūrų.

Persileidimas. Po bet kokio persileidimo yra padidėjusi infekcijos rizika. Jei po persileidimo atsiranda infekcijos simptomų (užsitęsęs ar stiprėjantis skausmas, gausios, nemalonaus kvapo išskyros iš makšties, pilvo jautrumas, karščiavimas, nuovargis, bloga bendroji savijauta), būtina nedelsiant kreiptis į gydytoją.

Cezario pjūvio operacija. Sepsis gali atsirasti po bet kokios chirurginės procedūros ar operacijos.

Po gimdymo (ar cezario pjūvio operacijos), jei laiku nebus išgydyta infekcinė liga (endometritas, šlapimo takų infekcija, mastitas).

Gripas, ŽIV ir kt. Bet kokia infekcija, didinanti sepsio riziką, ją didina ir nėščioms moterims.

Kaip diagnozuojamas sepsis?

Sepsis galimas kiekvienai nėščiajai, kuriai atsiranda aukščiau minėtų simptomų. Bus atliekami reikiami kraujo tyrimai, nustatantys uždegimą ir gyvybiškai svarbių organų funkciją. Norint nustatyti bakteriją, sukėlusią sepsį, bus imami įvairių kūno skysčių mėginiai, siekiant kraujo pasėlyje išauginti bakteriją, nustatyti jos jautrumą antibiotikams ir surasti sepsio priežastį.

Kaip gydomas sepsis?

Nėščioms moterims pasireiškęs sepsis visada bus gydomas ligoninėje, nes jo eiga mažiau nuspėjama. Daugeliu atvejų, jei sepsio eiga nekomplikuota, galimas visiškas pasveikimas. Sunkus sepsis ar sepsinis šokas yra skubios pagalbos reikalaujančios būklės, paprastai gydomos intensyviosios terapijos skyriuje, kur gali būti palaikoma ir užtikrinta svarbiausių organų funkcija, kol infekcija gydoma antibiotikais.

Daugiau informacijos galite rasti

http://www.sepsisalliance.org/sepsis_and/pregnancy/

<http://www.nhs.uk/conditions/Blood-poisoning/Pages/Introduction.aspx>